

ЗАКЉУЧАК

Разграничење стварне надлежности између судова опште и посебне надлежности - привредних судова

1. У споровима између домаћих и страних привредних друштава, предузећа, задруга и предузетника и њихових асоцијација (привредни субјекти) за суђење је стварно надлежан привредни суд, без обзира на правну природу спора.

2. У споровима који настану између привредних субјеката и других правних лица у обављању делатности привредних субјеката, па и кад је у наведеним споровима једна од странака физичко лице, ако је са странком у односу материјалног супарничарства, за суђење је надлежан привредни суд уколико је спор настао у обављању делатности привредних субјеката.

3. У споровима у коме су обе странке друга правна лица, за суђење је стварно надлежан суд опште надлежности без обзира на природу спора.

Образложење

Дилеме везане за разграничење стварне надлежности између судова опште надлежности и посебне надлежности присутне за време важења Закона о судовима („Службени гласник РС“ бр. 46/91, 60/91, 18/92 и 71/92) нису отклоњене ни од 1.1.2010. године, од када се примењује Закон о уређењу судова („Службени гласник РС“ бр. 116/08 и 116/09). И даље су присутне дилеме везане за разграничење стварне надлежности сада између основних судова, као судова опште надлежности и привредних судова као судова посебне надлежности. Те дилеме резултиране су негативним сукобом стварне надлежности између ових судова. Судови који не прихватају надлежност другог суда изазивају сукобе надлежности и траже да Врховни касациони суд у смислу члана 23. ЗПП реши негативан сукоб стварне надлежности.

Стварна надлежност основних судова и привредних судова прописана је у члану 22. и 25. Закона о уређењу судова. У члану 22. став 2. тог Закона прописано је да основни суд у првом степену суди у грађанско-правним споровима, ако за поједине од њих није надлежан други суд. У ставу 1. тачка 1. члана 25. Закона, прописано је да привредни суд у првом степену суди у споровима између домаћих и привредних друштава предузећа, задруга и предузетника и њихових асоцијација (привредни субјекти), у споровима који настану између привредних субјеката и других правних лица у обављању делатности привредних субјеката, па и кад је у наведеним споровима једна од странака физичко лице, ако је са странком у односу материјалног супарничарства. Цитирана законска норма на другачији начин прописује стварну надлежност привредних субјеката од норме која је била прописана у члану 15. став 1. тачка а) раније важећег Закона о судовима, којом

законском нормом је било прописано да привредни суд... „суди спорове из међусобних привредних односа предузећа и других правних лица ...“. Тако прописана законска норма подразумевала је заснивање стварне надлежности привредних судова на основу својства странака у спору и предмета спора, тј. на основу субјективног-објективног критеријума.

Законодавац је у члану 25. став 1. тачка 1. Закона о уређењу судова јасно разграничио стварну надлежност између основних и привредних судова. И поред јасног законског разграничења стварне надлежности из предмета приспелих у Врховни касациони суд зарад решења сукоба негативне стварне надлежности између основних и привредних судова, произилази да је и даље присутна дилема у примени члана 25. став 1. тачка 1. Закона, што даље подразумева потребу да Грађанско одељење Врховног касационог суда правним закључцима јасно одреди прописану стварну надлежност и тиме отклони присутне дилеме у пракси судова опште и посебне надлежности.

Законодавац је у поменутој законској норми парничаре – странке пред привредним судом сврстао у две групе. У првој су привредни субјекти у које спадају и предузетници, а у другој остала правна лица.

За спорове између привредних субјеката увек је стварно надлежан привредни суд без обзира на предмет спора, дакле и кад спор није у вези са обављањем њихове делатности. То подразумева надлежност привредног суда и у ситуацији када се на страни неког привредног субјекта као материјални супарничар појављује друго правно лице или физичко лице.

У споровима у којима је једна странка привредни субјект, а друга друго правно лице, привредни суд је стварно надлежан за суђење само у спору који је настао у обављању делатности привредног субјекта. Стварна надлежност привредног суда у овим споровима се утврђује на основу субјективно – објективног критеријума који је био прописан у већ поменутом члану 15. став 1. тачка а) Закона о судовима, одредницом „међусобни привредни однос“.

И на крају, ако су обе странке, тзв. „друга правна лица“, а не привредни субјекти, за суђење је увек стварно надлежан основни суд као суд опште надлежности, без обзира на правну природу спора. Следом тога, привредни суд није стварно надлежан за суђење у споровима између других правних лица.

*(Закључак усвојен на седници Грађанског одељења
Врховног касационог суда 04.10.2010. године)*